

REFLECȚII ASUPRA IMUNITĂȚII JUDECĂTORULUI CA ELEMENT AL STATUTULUI SĂU JURIDIC

**COZMA Daniela - consilier juridic în cadrul inspecției judiciare din România,
doctorand la Institutul de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei**

L'article est dédié à l'étude de l'immunité du juge afin de développer l'essence, particularités et ses limites en vertu de la loi, la doctrine et la pratique de la République de Moldova, la Roumanie et d'autres pays.

Mots-clés: juge, indépendance, immunité, inviolabilité, responsabilité.

Articolul este dedicat studierii imunității judecătorului, urmărindu-se scopul de a dezvolta esența, particularitățile și limitele acesteia în baza legislației, a doctrinei și a practicii Republicii Moldova, României și a altor state.

Cuvinte-cheie: judecător, independență, imunitate, inviolabilitate, răspundere.

Статья посвящена исследованию иммунитета судьи как элемент его правового статуса, с целью определения сущности, особенностей и его пределов, на основе законодательства, доктрины и практики Республики Молдова, Румынии и других странах.

Ключевые слова: судья, независимость, неприкосновенность, ответственность иммунитет.

Introducere

În orice societate magistratul (judecătorul) ocupă un loc deosebit. Statutul magistratului, rolul și locul acestuia în activitatea judiciară sunt reglementate prin dispoziții constituționale și prin legile de organizare judiciară. Unul dintre principalele elemente ale statutului său este *independența*, termen ce definește „situația unei persoane care judecă lucrurile și acționează în mod independent, neinfluențată de alții” [7, p. 423].

În domeniul justiției, cuvântul „independență” ca valoare constituțională, înseamnă nu numai o stare de spirit sau o atitudine în exercitarea propriu-zisă a atribuțiilor judecătorești, ci și un statut sau o relație cu alții, care se bazează pe condiții sau garanții obiective.” [18, p. 40]. În contextul dat, normele deontologice ale magistratului consacră ideea că *independența judiciară* este o cerință pentru aplicarea legii și o garanție pentru

un proces corect, fiind astfel apreciată ca valoare etică fundamentală în activitatea desfășurată de magistrat [3, p. vii].

În acest context, Curtea Constituțională a Republicii Moldova reține [9]:

- „[...] principiul independenței judecătorului, [...], reprezintă o garanție a eficienței justiției, [...]”;

- „[...] calitatea actului justiției, ca act emanat de la puterea judecătorească, este direct proporțională cu nivelul independenței puterii judecătorești și cu sprijinul acordat acesteia atât de puterea legislativă, cât și de puterea executivă”.

Totodată, este important de subliniat că „independența justiției nu este un privilegiu sau o prerogativă personală a fiecărui judecător. Este responsabilitatea impusă fiecărui judecător, care îi permite să soluționeze o cauză în mod onest și imparțial, în baza legii și a pro-

belor, fără presiuni sau influențe externe și fără frică de vreo imixtiune. Esența principiului independenței justiției este libertatea deplină a judecătorului de a judeca și soluționa cauzele deduse instanței; nimeni din afară – nici guvernul, nici grupurile de presiune, niciun individ sau chiar niciun alt judecător – nu ar trebui să se amestece sau să încerce să se amestece în modul în care un judecător conduce o cauză și ia o decizie” [5, p. 426].

Prin urmare, devine clară valoarea deosebită a independenței judecătorului pentru înfăptuirea justiției, precum și necesitatea existenței unor garanții reale pentru asigurarea acesteia.

Scopul studiului constă în dezvoltarea teoretică a unei garanții importante a independenței judecătorului precum este *imunitatea*, în vederea determinării esenței, particularităților și limitelor acesteia.

Rezultate obținute și discuții

Potrivit cercetărilor, independența judecătorului nu poate fi concepută în lipsa unor garanții legale corespunzătoare, printre care [13, p. 59-60]: existența unui control judiciar adecvat de natură să asigure respectarea legalității înfăptuirii justiției; publicitatea dezbaterilor; secretul deliberării; inamovibilitatea judecătorilor; răspunderea disciplinară a judecătorilor; autonomia instanțelor judecătorești față de toate celelalte autorități statale.

În pofida faptului că în șirul garanțiilor enunțate nu se regăsește *imunitatea*, totuși atragem atenția asupra *răspunderii judecătorilor*, de care imunitatea este strâns legată. După cum opinează A. Rădulescu, însăși principiul independenței judecătorului poate fi înțeles doar în legătură cu principiul responsabilității/răspunderii acestuia pentru calitatea activității sale profesionale, iar echilibrul dintre aceste două principii creează condițiile procesului echitabil [14].

Unele precizări în acest sens pot fi atestate la mai mulți cercetători. Bunăoară, G.-C. Ghernaja subliniază laconic: „Imunitatea judecătorilor (...) este una dintre garanțiile independenței lor (...)” [8, p. 24]. În doctrina rusă, se menționează în context că „statutul juridic și garanțiile independenței judecătorului (în primul rând, *inamovibili-*

tatea și imunitatea) constituie factori ce ridică nivelul justiției și presupun responsabilitatea înaltă a judecătorului pentru exercitarea funcțiilor sale și respectarea legilor [30, p. 6-7].

În opinia Comisiei de la Veneția, „[...] noțiunea de imunitate judecătorească face parte din conceptul larg de independență judecătorească” [1]. Important este că imunitatea judecătorească nu este un scop în sine, ci servește independenței judecătorului, care ar trebui să fie în măsură să examineze cazurile, fără să se teamă de răspundere civilă sau penală pentru examinarea cu bună-credință a cauzei [1].

O confirmare în acest sens poate fi atestată la nivel legislativ în prevederile art. 17 lit. c) din *Legea Republicii Moldova cu privire la statutul judecătorului* [11], potrivit căreia, independența judecătorului este asigurată prin „[...] declararea inviolabilității lui”.

De aici, devine clară interdependența dintre independența judecătorilor, răspunderea acestora și imunitatea judecătorească, concept asupra căruia ne vom reține în continuare.

Derivând din limba latină („*immunitas*”), termenul „imunitate” se traduce ca „liberare”, „absolvire”, „independent”, „nesusceptibil”. În cel mai larg sens, imunitatea înseamnă: „ansamblu de drepturi sau privilegii de care se bucură unele categorii de persoane” [7, p. 480]; or „scoaterea unui anumit cerc de subiecți de drept de sub acțiunea regulilor general obligatorii” [15, p. 128].

Succint, B.A. Четвернин menționează că imunitatea constituie acel privilegiu care asigură securitatea juridică și independența subiecților cărora le este atribuită [23, p. 109].

Potrivit cercetătorului З.В. Макарова, imunitatea juridică reprezintă un element al statutului special al persoanei care exercită funcții importante de natură statală sau socială [27, p. 95].

Mult mai complexă este văzută imunitatea de către А.В. Малько, în viziunea căruia aceasta este un tip distinct de privilegii, legate de absolvirea unor persoane (expres prevăzute de normele dreptului internațional, Constituție sau legi), de anumite obligații și răspundere, în vederea exercitării de către acestea a funcțiilor cu care sunt investite [28, p. 12].

În context, С.Ю. Суменков precizează corect în viziunea noastră că specificul imunității ca tip

distinct de privilegii constă în faptul că ea oferă drepturi suplimentare sau eliberează de anumite obligații doar în sfera realizării răspunderii juridice. Respectiv, nu presupune nici un fel de alte beneficii sociale sau materiale [33, p. 9].

O definiție destul de completă propun și cercetătorii 3.B. Макарова și H.C. Конева, potrivit cărora *imunitatea* (pe care o califică ca *juridico-constituțională*) reprezintă o instituție de sine stătătoare, o totalitate de norme care absolvesc un anumit cerc de subiecți, prevăzut de Constituție și alte legi, de exercitarea anumitor obligații juridice, inclusiv de răspundere, stabilind proceduri juridice distincte, mai complexe comparativ cu cele generale, de atragere la răspundere cu scopul asigurării îndeplinirii de către aceste persoane a funcțiilor în care au fost investite [27, p. 96].

Instituția imunității are diferite roluri în funcție de sfera în care acționează. Bunăoară, în procesul penal imunitatea îndeplinește rolul unei garanții procesuale a legalității și temeiniciei implicării anumitor cetățeni în sfera justiției penale și aplicarea față de aceștia a anumitor măsuri de constrângere procesuală, iar în dreptul constituțional imunitatea servește ca o garanție a eficienței activității subiecților care exercită funcții de importanță statală (deputați, judecători, demnitari de stat) [27, p. 96].

Din cele menționate se poate conchide că imunitatea reprezintă un privilegiu special, menirea socială principală a căruia constă în a garanta protecția subiecților speciali față de atente nejustificate (ilegale), independența lor și exercitarea funcțiilor sociale și statale de către aceștia. Statul, în scopul realizării corespunzătoare a competențelor sale este cointerestat în instituirea imunității ca un element necesar al statutului juridic al anumitor subiecți de drept. O asemenea cointerесare este mai mult decât justificată în privința judecătorilor. Aceasta datorită importanței sociale a justiției, a necesității consolidării independenței ei în vederea asigurării legalității și echității sociale în cadrul societății [34].

În esența sa, imunitatea judecătorească, ca varietate a imunității juridice, reprezintă o instituție complexă, constituită din totalitatea normelor juridice ce absolvesc (scutesc) judecătorii de îndeplinirea anumitor obligații juridice și sta-

bilesc proceduri speciale de atragere a acestora la răspundere în scopul asigurării statutului lor constituțional și executarea corespunzătoare a funcțiilor cu care au fost investiți [30, p. 7].

În viziunea lui М.И. Клеандров, imunitatea judecătorilor urmărește un scop pragmatic concret, conștientizat și acceptat de societate – acordarea și asigurarea judecătorului posibilitatea de a-și îndeplini (permanent) obligația sa de serviciu – îndeplinirea justiției prin emiterea actelor judiciare în limitele competenței legale, fără frica ca pentru aceasta să fie urmărit de către cineva sau ceva. Or, trecutul istoric denotă faptul că în lipsa unei asemenea imunități, judecătorul nu ar putea să exercite una din cele mai importante funcții în stat – îndeplinirea obiectivă și imparțială a justiției, ci ar putea foarte ușor să cadă pradă unor subiecți cu interese sau chiar să devină un instrument în mâinile acestora [21, p. 58-59].

În context, vom preciza că unii cercetători insistă asupra interpretării imunității juridice ca presupunând exclusiv lipsa răspunderii persoanelor cărora le aparține [32, p. 26]. Desigur, cu mult mai mulți cercetători consideră că o asemenea accepțiune a imunității nu corespunde realității contemporane. Bunăoară, după cum opinează И.А. Кривен, posibil, o asemenea interpretare ar fi fost justificată în perioada monarhiei dezvoltate, când principiul nerăspunderii monarhului ca șef al statului a fost general acceptat de către toate statele constituționale [24, p. 143].

În prezent însă, în noile condiții democratice, tot mai mult se susține că „...inviolabilitatea judecătorilor nu exclude, ci invers, presupune răspunderea sporită a acestora pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu, respectarea strictă a actelor legislative și normative, inclusiv prevederile Codului deontologic” [36, p. 6; 20, p. 26; 22, p. 22-33]. În această privință, cu regret, suntem sceptici.

Vorbind despre legislația Republicii Moldova în vigoare, vom preciza că pentru desemnarea instituției „imunității judecătorești” este utilizat termenul de „inviolabilitate” (în timp ce în legislația din România astfel de termeni nu pot fi întâlniți – e.n.), fapt ce ridică semne de întrebare referitoare la coraportul dintre „imunitatea” și „inviolabilitatea” judecătorului și constituie obiect al polemicelor științifice [6, p. 148; 29, p. 11].

În timp ce majoritatea cercetătorilor consideră aceste două noțiuni identice, deci sinonime [25, p. 476], unele voci susțin că „imunitatea” este un termen mai larg, înglobînd în sine pe cel de „inviolabilitate” [26, p. 19]. În acest sens, se precizează că „imunitatea” cuprinde două elemente necesare: „inviolabilitatea” și „lipsa răspunderii”. „Inviolabilitatea” reprezintă ordinea mai complicată de atragere la răspundere [31, p. 11] (o instituție juridico-procesuală care cuprinde proceduri speciale, deosebite de cele comune, pentru atragerea judecătorilor la răspundere juridică [34]). La rîndul său, „lipsa răspunderii” presupune absolvirea anumitor persoane de realizarea anumitor obligații juridice și interdicția de a-i atrage la răspundere [31, p. 11]. Astfel, judecătorul nu poate fi tras la răspundere, supus măsurilor de constrîngere procesual-penale, decît în ordinea prevăzută de lege, care stabilește mecanismele procesuale și mijloacele de asigurare a independenței judecătorului la îndeplinirea justiției. „Lipsa răspunderii” se exprimă prin imposibilitatea atragerii judecătorului la oricare din formele răspunderii juridice, inclusiv după eliberarea din funcție, pentru opinia exprimată în cadrul activității sale jurisdicționale și pentru hotărîrea emisă, dacă vinovăția sa, exprimată prin abuz criminal, nu este stabilită prin sentință rămasă definitivă [25, p. 477].

În doctrină, categoria de „lipsă a răspunderii” este substituită uneori cu noțiunea de „indemnitate” (în limba engleză – „indemnity”; în limba rusă – „индемнитет”) [33, p. 18-19; 35, p. 39].

Referindu-ne la spațiul european, precizăm că în cadrul acestuia sunt identificate, de asemenea, două tipuri de imunitate: „imunitate frîr rîrspundere”, care presupune neatragera la rîrspundere pentru opiniile exprimate de cître parlamentari sau sentințele pronunțate de cître judecîtori ei „imunitate-inviolabilitate” sau „imunitate proceduralr”, care protejeazr un oficial de urmîrire. On concret, „imunitatea proceduralr” este destinatr sr ofere mijloacele de menținere substanțialr a „imunității frîr rîrspundere”. Doar urmînd o procedurr specialr on urma crreia esenția acuzățiilor ompotriva deputatului sau judecîtorului este examinatr, poate fi ridicatr imunitatea proceduralr ei onceputr urmîrrea penalr” [10].

În prezent, inviolabilitatea și răspunderea judecătorilor este reglementată în *Legea Republicii Moldova cu privire la statutul judecătorului* [11], care în art. 19 prevede: „(1) Personalitatea judecătorului este inviolabilă. (2) Inviolabilitatea judecătorului se extinde asupra locuinței și locului lui de serviciu, vehiculelor și mijloacelor de telecomunicație folosite de el, asupra corespondenței, bunurilor și documentelor lui personale”.

„Imunitatea frîr rîrspundere” a judecîrtoilor este reglementatr on art. 19 alin. (3) din *Legea citată*, potrivit căruia: „Judecătorul nu poate fi tras la răspundere pentru opinia sa exprimată în îndeplinirea justiției și pentru hotărîrea pronunțată dacă nu va fi stabilită, prin sentință definitivă, vinovăția lui de abuz criminal”. Deci, această imunitate nu este absolută fiind condiționată de cerința, complet justificată, de a nu admite un abuz criminal (cu toate că sintagma de „abuz criminal” necesită totuși o explicație legală, întrucît cea doctrinară (ca încălcare intenționată a legii penale [2, p. 151]) este una lapidară [6, p. 149]).

În linii generale, aceste dispoziții legale sunt conforme poziției Comisiei de la Veneția, potrivit căreia judecătoria trebuie să se bucure de *imunitate exclusiv funcțională*, care presupune imunitate față de urmărirea penală pentru acte îndeplinite în exercitarea funcției lor, cu excepția infracțiunilor intenționate. În același timp, Comisia precizează că magistrații nu ar trebui sr beneficieze de o imunitate generalr, care sr-i protejeze ompotriva urmîrrii penale pentru infracțiunile sr-voreite, pentru ele trebuind sr fie rîrspunzrtoiri on fața instanțelor [16, p. 12-13].

Aceaei idee poate fi regsitr ei on Recomandarea CM/Rec(2010)12 Comitetului de Minietri al Consiliului Europei, on care sunt stabilite două principii fundamentale [17]:

- „Nu poate fi antrenatr rîrspunderea penalr a unui judecîtor pentru modul de interpretare a legii, apreciere a faptelor sau evaluare a probelor, cu excepția cazurilor de rea-credințr” (parag. 68);

- „Atunci cond nu exercitr funcții judiciare, judecîtorii sunt responsabili civil, penal sau administrativ ca ei orice alt cetățean” (parag.71).

Prin urmare, legislația Republicii Moldova on materie corespunde standardelor europene, ei prin imunitatea frîr rîrspundere pe care o

acordr judecatorului contribuie esențial la protecția independenței acestuia. Cu toate acestea, totuși, imunitatea datr urmează a fi ridicată în cazul în care judecatorul admite o activitate sa juridicțională abuzuri criminale, altfel spus, ea nu-l absolvește de răspunderea juridică în cazul în care acesta încălcă legea [6, p. 149]. Deci, imunitatea nu este ei nici nu trebuie să fie largă. Independența justiției nu depinde de imunitatea largă și judecătorii ar trebui să răspundă pentru orice presupuse crime, având o vedere că procedurile efective de apărare, de atac și alte elemente ale statului de drept sunt la dispoziția lor deplină [1].

Evident, judecătorii – ca și orice altă persoană – trebuie să fie pedepsiți pentru orice infracțiune comisă de ei, fie această infracțiune generală, de exemplu, cauzarea unui accident în stare de ebrietate sau infracțiune specifică, legată de funcția de judecător, așa precum, luarea de mită pentru pronunțarea unei hotărâri în favoarea unei părți. Nici o acțiune criminală nu trebuie acoperită prin imunitatea fără răspundere ei evident, judecătorii trebuie urmăriți penal pentru toate infracțiunile [1]. În acest sens, Comisia de la Veneția a aprobat o regulă generală potrivit căreia judecătorii nu trebuie să se bucure de nici o formă de imunitate penală pentru infracțiunile comise în exercitarea funcțiilor lor [16].

În termeni aproape similari se pune și problema răspunderii disciplinare a judecătorilor, care, de asemenea, trebuie să fie o instituție consolidată, pentru a se preveni și combate eficient comportamentul care dăunează intereselor serviciului și prestigiului justiției [6, p. 149].

Referitor la „imunitatea procedurală” (sau inviolabilitatea), aceasta este stipulată în art. 19 alin. (4) și (5) din *Legea cu privire la statutul judecătorului*:

„(4) Urmărirea penală împotriva judecătorului poate fi pornită doar de către Procurorul General, cu acordul Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile Codului de procedură penală. În cazul săvârșirii de către judecător a infracțiunilor specificate la art. 324 și art. 326 ale Codului penal al RM („Corupere pasivă” și respectiv, „Trafic de influență” [4]), acordul Consiliului Superior al Magistraturii pentru pornirea urmăririi penale nu este necesar.

(5) Judecătorul nu poate fi reținut, supus aducerii silite, arestat, percheziționat fără acordul Consiliului Superior al Magistraturii. Acordul Consiliului Superior al Magistraturii nu este necesar în caz de infracțiune flagrantă și în cazul infracțiunilor specificate la art. 324 și art. 326 ale Codului penal al RM”.

Prevederi parțial similare se conțin și în art. 95 din *Legea României privind statutul juridic al judecătorilor și procurorilor* [12]:

„(1) Judecătorii, procurorii și magistrații-asistenți pot fi percheziționați, reținuți, arestați la domiciliu sau arestați preventiv numai cu încuviințarea secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii.

(2) În caz de infracțiune flagrantă, judecătorii, procurorii și magistrații-asistenți pot fi reținuți și supuși percheziției potrivit legii, Consiliul Superior al Magistraturii fiind informat de îndată de organul care a dispus reținerea sau percheziția.”

Din cele menționate putem constata că esența imunității procedurale constă în faptul că ridicarea ei este dată în competența Consiliului Superior al Magistraturii, care, fiind alcătuit în marea majoritate din judecători, reduce dependența sistemului judecătoresc de organele politice [1] (Parlament, Președintele Republicii Moldova, care până nu demult trebuiau să-și dea acordul la începerea urmăririi penale față de judecători [6, p. 149]).

Pe de altă parte, acordarea puterii de a demara procedura penală împotriva judecătorilor de Procurorul General (în cazul Republicii Moldova – e.n.) cu acordul Consiliului Superior al Magistraturii, în viziunea Comisiei de la Veneția, reprezintă o garanție rezonabilă pentru a reduce riscul abuzului de putere din partea procuraturii în forma unui compromis rezonabil și proporțional. Acest compromis evită faptul că ancheta este îngreunată din cauza necesității de a solicita acordul pentru urmărirea penală din partea Consiliului Superior al Magistraturii. Acest compromis, de asemenea, evită alte extreme, care vor trata pe judecători identic cu orice cetățean de rând în pofida faptului că pot exista persoane motivate de a depune o plângere falsă împotriva judecătorului [1].

Referitor la excepțiile imunității procedurale (adică cazul comiterii actelor de corupție și tra-

fic de influență), Comisia de la Veneția consideră că acestea nu aduc atingere independenței judecătorilor. Astfel, Legea, permițând începerea urmăririi penale fără acordul Consiliului Superior al Magistraturii în cazul comiterii actelor de corupție și a traficului de influență, nu face decât să contribuie la o cercetare obiectivă și operativă a acestor infracțiuni. Aceasta deoarece investigarea corupției deseori trebuie realizată în mod diferit decot investigarea celorlalte infracțiuni. Notificarea unui organ cum ar fi Consiliul Superior al Magistraturii despre derularea unei anchete ar putea duce la avertizarea din timp a judecătorului suspect și i-ar oferi acestuia oportunitatea de a distruge dovezile esențiale și a lua măsuri ce ar împiedica ancheta [1].

Respectiv, putem constata că în cazul de infracțiuni flagrante, de corupție și de trafic de influență imunitatea procedurală a judecătorilor nu acționează, iar în cazul comiterii tuturor celorlalte infracțiuni prevăzute de lege, judecătorul este pus la adăpostul imunității procedurale.

Sub aspect comparativ, putem menționa că potrivit unui studiu tematic o asemenea situație este proprie statelor membre CSI și statelor care recent au aderat la Uniunea europeană.

Astfel, reieșind din prevederile legilor din Georgia, Belarus, Ucraina și Federația Rusă, se poate constata că legislația statelor din spațiul CSI este orientată spre asigurarea unei protecții sporite a inviolabilității judecătorilor, instituind în acest sens o serie de mecanisme și proceduri intermediare aplicabile la pornirea urmăririi penale împotriva judecătorilor și tragerea acestora la răspundere penală și contravențională [19, p. 14-15].

Trăsătura generală pentru țările din acest bloc este faptul că față de un judecător nu poate fi pornită urmărirea penală, dacă nu există acordul unei instituții intermediare (Colegiu de calificare – Rusia; Curtea Supremă de Justiție și Parlamentul – Georgia, Rada Supremă – Ucraina).

În cadrul țărilor – tinere membre ale Uniunii Europene (România, Bulgaria, Lituania și Estonia) se păstrează tendința de a oferi garanții sporite judecătorilor pentru protejarea inviolabilității lor în cazul solicitărilor de pornire a urmăririi penale. Instituțiile „autorizatoare”, de asemenea, variază de la un stat la altul (în România – Con-

siliul Superior al Magistraturii (secția judecătorească); în Bulgaria – Consiliul Judiciar Suprem; în Lituania – Seimas, iar în Estonia – Președintele Țării). [19, p. 17]

Dacă e să vorbim despre experiența franceză, italiană și spaniolă privind răspunderea penală a judecătorilor, sistemul legal al acestor țări nu stabilește o procedură distinctă de pornire a urmăririi penale față de judecători, aceștia fiind trași la răspundere penală conform procedurii generale.

Astfel, în **Franța** nu există prevederi legislative distincte privind răspunderea penală a magistraților (judecătorilor), astfel că aceștia răspund conform legii comune: în dreptul penal francez, judecătorul nu beneficiază de nici un privilegiu de jurisdicție și nici de imunitate. Prin urmare, în Franța judecătorii pot fi urmăriți penal ca oricare cetățean în temeiul principiului egalității tuturor în fața legii penale (Ordonanța nr. 58-1067 din 7 noiembrie 1958 (modificată)).

În **Italia**, judecătorii, ca și alți funcționari publici, pot fi acuzați de violarea normelor penale. Printr-o lege din 1998 (nr. 420) s-a adoptat un regulament privind competența teritorială pentru anchete și procese penale în ceea ce privește judecătorii, prin care se reglementează că, nimerind în competența unei instituții juridice ce se află în circumscripția instanței de judecată în care activează judecătorii, cauzele acestora vor fi transmise în competența unui tribunal de primă instanță din circumscripția curții de apel din vecinătate. Totuși, s-a inventat un mecanism prin care este asigurată nu numai claritatea în problemele juridice în ceea ce privește judecătorii, dar și libertatea judecătorilor ce investighează cazurile în care sînt implicați colegii lor.

În Spania, ca și în cazul Franței, magistrații răspund penal conform prevederilor legii comune, fără a beneficia de o procedură specială pentru pornirea urmăririi penale. (Legea organică nr. 6/1985 din 1 iulie privind autoritatea judecătorească) [19, p. 17-18].

În **concluzie** subliniem că, întrucât imunitatea constituie o garanție a independenței judecătorilor, ea este necesară în statele în care independența justiției necesită consolidare, deci în tinerele democrații. În condițiile în care, nivelul democrației garantează suficient independența

reală și efectivă a justiției, imunitatea judecătoreștii devine inutilă, deoarece predominant devine deja principiul egalității tuturor în fața legii și a justiției. Cu siguranță, acesta este idealul spre care trebuie să tindem.

Literatura:

1. *Amicus curiae pentru Curtea Constituțională a Republicii Moldova privind imunitatea judecătorilor*, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 94 Sesiune Plenară (Veneția, 8-9 Martie 2013). [resurs electronic]. http://www.constcourt.md/public/files/file/Documente%20presa/amicus153_1544.pdf. (accesat la 26.07.2013).

2. Baltag D., Ghernaja G.-C. *Răspunderea și responsabilitatea juridică a judecătorilor în exercitarea justiției: Monografie*. Chișinău: ULIM. 2012.

3. *Codul deontologic al magistraților. Ghid de aplicare*. Asociația Magistraților din România. București: Hamangiu. 2007.

4. *Codul Penal al Republicii Moldova*, nr. 985 din 18.04.2002. Republicat în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 14.04.2009. Nr. 72-74 (cu modificări și completări până în 21.06.2013).

5. *Constituția Republicii Moldova: Comentariu*. Chișinău: Arc. 2012.

6. Costachi Gh., Railean P. *Reflecții asupra imunității judiciare și a răspunderii judecătorilor*. În: Teoria și practica administrării publice, Materialele conferinței științifico-practice cu participare internațională din 23 mai 2014. Chișinău: AAP. 2014.

7. *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*. Ediția a II-a. București: Univers Enciclopedic. 1998.

8. Ghernaja G.-C. *Responsabilitatea și răspunderea judecătoreștii în exercitarea justiției*. Autoreferatul tezei de doctor în drept. Chișinău. 2011.

9. *Hotărîrea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați* (Sesizările 34a/2010, 36a/2010, 19a/2011, 23a/2011), nr. 27 din 20.12.2011. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Nr. 1-6 din 06.01.2012.

10. *Immunities of public officials as possible obstacles in the fight against corruption*. In:

Group of States against Corruption (GRECO) Lessons learnt from the three Evaluation Rounds (2000-2010). Thematic Articles. [resurs electronic]: http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/general/Compendium_Thematic_Articles_EN.pdf. (accesat la 25.05.2013).

11. *Legea cu privire la statutul judecătoreștii*. Nr. 544 din 20.07.1995. Republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, din 15.08.2002. Nr. 117-119 (cu modificări și completări până în 31.08.2012).

12. *Legea nr. 303 din 28 iunie 2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor*. Republicată în Monitorul Oficial al României. Partea I. Nr. 653 din 22 iulie 2005.

13. Leș I. *Principii și instituții de drept procesual civil*. Vol. I. București: Lumina Lex, 1998.

14. Rădulescu A. *Independența și imparțialitatea judecătoreștii ca standarde profesionale în procesul civil*. [resurs electronic]: <http://www.alexandrinaradulescu-csm.ro/docs/lucrare-independenta-impartialitate.pdf> (accesat la: 16.04.2015).

15. Railean P. *Esența și importanța activității jurisdicționale în asigurarea legalității în statul de drept*. Teză de doctor în drept. Chișinău. 2014.

16. *Raport privind independența sistemului judiciar – Partea I: Independența judecătorilor* (CDL-AD(2010)004), Adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 82-a sesiuni plenare (Veneția, 12-13 martie 2010) [resurs electronic] http://cristidanilet.files.wordpress.com/2011/06/cven-raport_indep_jud.pdf. (accesat la 25.05.2013).

17. *Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile* (adoptată de Comitetului de Miniștri la 17 noiembrie 2010, la cea de-a 1098-a întâlnire a delegațiilor miniștrilor). [resurs electronic] <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1710365&Site=CM>. (accesat la 15.04.2013).

18. *Standardele de la Bangalore privind conduita judiciară*. Traducere și adaptare: Cristi Danileț – judecător. București. 2009.

19. *Studiu privind imunitatea de tragere la răspundere penală și contravențională a judecătorilor*. Chișinău. 2007. [resurs electronic]. <http://>

www.zdg.md/wp-content/uploads/2013/01/studiu_imunitate.pdf. (accesat la 03.07.2015).

20. Адушкин Ю., Жидков В. *Дисциплинарная ответственность судей: за и против*. В: Российская юстиция. 2001, №11.

21. Клеандров М.И. *О правовой природе ответственности судей в Российской Федерации*. В: Вестник Санкт-Петербургского университета МВД России. 2008, №3 (39).

22. Колесников Е.В., Селезнева Н.М. *О повышении ответственности судей в Российской Федерации*. В: Журнал Российского Права. 2006, №3.

23. Конституция Российской Федерации. *Проблемный комментарий*. Отв. ред. В.А. Четвернин. Москва. 1997.

24. Кравец И.А. *Конституционализм и российская государственность в начале XX века: учебное пособие*. Новосибирск. 2000.

25. Кузнецова И.С. *Спорные вопросы неприкосновенности и ответственности судей*. В: Актуальные проблемы российского права. 2009, №1.

26. Кутафин О.Е. *Неприкосновенность в конституционном праве*. Москва. 2004.

27. Макарова З.В., Конева Н.С. *Категория «иммунитет» в конституционном праве России*. В: Вестник ЮУрГУ. 2012, № 20.

28. Малько А.В. *Правовые иммунитеты*. В: Правоведение. 2000, №6 (233).

29. Райлян П. *Правовой иммунитет и ответственность судьи*. В: Право и Политология. 2013, №22.

30. Сапунова М. *Юридическая ответственность судей в Российской Федерации: теоретико-правовой анализ*. Автореферат диссертации на соискание научной степени кандидата юридических наук. Москва. 2007.

31. Сопельцева Н.С. *Иммунитеты в конституционном праве Российской Федерации*. Автореферат диссертации на соискание научной степени кандидата юридических наук. Челябинск. 2003.

32. Сопельцева Н.С. *Понятие правового иммунитета в Российском законодательстве*. В: Вестник Челябинского университета. Серия 9. Право. 2003, №2.

33. Суменков С.Ю. *Привилегии и иммунитеты как общеправовые категории*: Автореферат диссертации на соискание научной степени кандидата юридических наук. Саратов. 2002.

34. Терехин В.А. *Судейский иммунитет: проблемы теории, законодательства и практики*. В: Российская юстиция. 2011 №5. [resurs electronic]: <http://justicemaker.ru/view-article.php?id=10&art=2579>. (accesat la 03.07.2015).

35. Терехин В.А., Суменков С.Ю. *Правовой иммунитет как необходимый элемент статуса судей*. В: Вопросы теории государства и права: Межвуз. сб. науч. тр. / Под ред. М.И. Байтина. Вып. 5 (14). Саратов. 2006.

36. Туганов Ю.Н. *Специальная дисциплинарная ответственность судей военных судов, прокуроров и следователей военной прокуратуры по российскому законодательству*. В: Право в вооруженных силах. 2005, №7.